

METOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Dinar. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: inserat na pol strani 600 D, na $\frac{1}{2}$ strani 300 D, na $\frac{1}{4}$ strani 150 D, na $\frac{1}{8}$ strani 100 D, na $\frac{1}{16}$ strani 50 D. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 50 para, najmanj pa skupaj 8 D.

Urejuje Viljem Rohrman.
Založba Kmetijske družbe za Slovenijo. — Tisk J. Blasnika nasledn.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

st. 20. Ljubljana, 31. oktobra 1924. Letnik XLI.

Obseg: Vabilo na redni občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo. — Uspehi pri vzgoji kmetijske mladine. — Letošnji poskus s sojo. — Mali pedic ali zmrzlikar. — Zboljševanje naše govedi. — Poglavitne napake bohlinjskega sira. — Proč s Šmarnico. — Letošnje zorenje grozdja. — Agrarna politika in razkosavanje zemljišč v Črni gori. — Kmetijsko posvetovanje v Ljubljani. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske stvari. — Kmetijske novice. — Navodilo delegatom! — Tržne cene. — Inserati.

Vabilo

na

redni občni zbor

Kmetijske družbe za Slovenijo,

ki bo v zmislu § 13. družbenih pravil v ponedeljek, 17. novembra 1924. ob 11. uri dopoldne v dvorani „Uniona“ v Ljubljani.

DNEVNI RED:

Volitev predsednika, I. in II. podpredsednika, 18 odbornikov in 2 pregledovalcev računov po določilih odstavka § 18. družbenih pravil.

Volitev se bo vršila s posebnimi glasovnicami, ki se bodo izdale v barvi poverilnic in doposlale delegatom. Veljavne so samo one glasovnice, ki nosijo žig vladnega komisarja. Na glasovnico je napisati ime, priimek in bivališče oseb, ki jih vsak voli.

Vladni komisar

Kmetijske družbe za Slovenijo:

Evgen Jarc l. r.

Uspehi pri vzgoji kmetijske mladine.

Predkratkim je prinesel ljubljanski dnevnik pod zgornjim naslovom sledeči dopis:

„V času, ko čitamo skoro dnevno o celih bitkah kmečkih fantov v mariborski oblasti, je tembolj razveseljivo sledeče poročilo, katero nam pošilja prijatelj lista iz Maribora: Te dni sem se vozil v vlaku proti Mariboru. Mojo pozornost so vzbujali med vožnjo krepki dečki, ki so se v vagonu vkljub živahnem razgovorjanju izredno lepo obnašali in prepevali lepe slovenske pesmi. Na vsaki postaji jih je po par izstopilo, katere so ostali prijateljsko, a brez kričavosti, iskreno pozdravljali. Bili so gojenci kmetijske šole iz Št. Jurija ob j. ž., ki so se ob sklepu šole vračali na svoje kmečke domove, da tam praktično nadaljujejo pridobljeno strokovno znanje. Nekateri pa so šli še dalje študirat na vinarsko šolo v Maribor. Preteklo soboto pa sem imel zopet priliko opazovati učence Vinarske in sadjarske šole v Mariboru, ko so prisostvovali v Narodnem gledališču predstavi Nušičevega „Narodnega poslanca“. Zopet sami kmečki sinovi, ki so pravkar prišli z dežele v mesto. A že se jim je poznala kultura šole. Komaj jih je bilo ločiti od ostalih učencev na dijaškem stojišču. Po predstavi so se mirno zbirali na ulici ter nato v vzornem redu odkorakali nazaj v zavod pod Kalvarijo. Kako vse drugače bodo izgledali naši kmečki domovi in posestva, ko bo dežela posejana s to novo, izobraženo mlado kmečko generacijo!“

Navodilo delegatom glej na zadnji strani!!

K temu imam pripomniti še sledeče: Žal, da je še mnogo in mnogo kmetijskih gospodarjev, zlasti pri nas na Kranjskem, ki se prav nič ne zavedajo velikega vzgojevalnega in izobraževalnega pomena kmetijskih šol in jim še mar ni, da bi dali svoje sinove stanovsko strokovno izobraziti tja, kamor edino spada kmetijski sin, to je v kmetijsko šolo. In mnogi od teh mlačnežev se šteje še za naprednega gospodarja.

Informiral sem se na pr. pri naši najstarejši slovenski kmetijski šoli na Grmu in dobil odgovor, ki nas ne more prav nič zadovoljevati.

Kmetijska šola na Grmu je sprejela letos 60 učencev. Od teh je 20 Gorenjcev, 15 Dolenjcev, 14 Notranjcev, 5 Štajercsev, 1 Prekmurec, 2 Primorca, 1 Korošec, 1 Hrvat iz Hrvatske in 1 Hrvat iz Istre.

Vidimo torej, da se za kmetijski pouk primeroma najmanj zanimajo naši **Dolenjci**, za katere je bila svoječasno šola v prvi vrsti ustanovljena. Daleč jih v tem oziru nadkriljujejo Gorenjci in Notranjci in pa Štajerci, ki imajo dve kmetijski šoli in poleg tega še pošiljajo učence na Grm.

Dolenjci, ki bi morali tvoriti v tej šoli nadpolovično večino, tvorijo samo eno četrtno vseh učencev. Značilno, pa obenem žalostno je na pr. dejstvo, da celo veliko krško glavarstvo, ki šteje 56.000, po večini kmetijskih prebivalcev, ni poslalo v šolo niti enega učenca. To je pač žalostna slika kmetijske nezavednosti. Novomeško glavarstvo je zastopano s 6 učenci, litijsko s 6, črnomaljsko (Belokrajina) z 2, kočevsko glavarstvo pa z 1 učencem.

Če se bodo naši kmetijski gospodarji tako maloanimali za strokovno izobrazbo svojih sinov, je jasno, da bo moralo naše kmetijstvo čedalje bolj propadati, kajti v bodočnosti je več kakor gotovo, da brez strokovne izobrazbe ne bo mogel kmetijski stan uspešno napredovati. Poglejte na pr. srbske kmetijske šole, ki imajo nekatere tudi po več sto učencev, in zamislili se boste tem bolj nad našo nezavednostjo. Kaj šele, če primerjamo obisk naših kmetijskih šol z onim v drugih naprednih državah, na pr. Češki, Nemčiji, Danski itd.!

Letošnji poskusi s sojo.

Kakor je bilo pričakovati, tako se je tudi zgodilo. Soja je odpovedala na vsej črti. Rastlina, ki se je že pred mnogimi leti breuspešno preskušala, je tudi letos v planinskih in predplaninskih krajih odrekla, prav tako, kakor je letošnji „Kmetovalec“ v svoji 4. številki z dne 29. februarja 1924. na to opozarjal. Vsi letošnji poskusi so se izjalovili.

Že to samo dejstvo, da soja letos ni uspela, je dokaz dovolj, da ne sodi v naše kraje, kajti rastline, ki le ob gotovih letinah uspevajo, v drugih pa ne, se ne morejo in ne smejo naporočati za pridelovanje. Naše kmetijske rastline morajo dati zanesljive letine in morajo najti vse potrebne pogoje, da nam obrodijo, sicer jih ne moremo vpeljavati. Tudi riž ne raste povsod in še marsikaj drugega ne.

Kmetijska družba je tudi letos naredila poskus s sojo, toda brez uspeha. Soja je zrastle nenavadno visoko, tako da je polegla, in je ostala brez željenega sadu. Razvila se je sploh abnormalno ali nepravilno, tako kakor so ji bile sploh vse razvojne razmere

abnormalne. Vrvi so bile dolge do poldruega metra in so polegale, namesto da bi stali grmi pokoncu kakor stoje pri našem pritličnem fižolu. Rastline so rastle samo v zel in so v pravem pomenu besede podivjale.

Misel, ki se je v nekem dnevniku raznesla, da ima ta rastlina povsod veliko bodočnost, bo ostala žal brez podlage. Ne le, da njeno zrnje zanesljivo ne obrodi, je tudi vsa druga njena poraba v naših razmerah brez posebnega pomena.

Kdo bo pa prideloval to rastlino za zeleno krmo v krajih, kjer izvrstno uspevajo različne tečne detelje, ki dajejo po več košenj na leto in ne samo eno, kakor soja, in katerih setev je cenejša? Kdo se bo zavzemal za klajo, ki je kosmatega listja in trdih in debelih stebelj? Po naših krajih nima soja nobene bodočnosti za zeleno krmo in prav tako malo za zeleno gnojenje, ki ga pri naših maloposestniških in gospodarskih razmerah sploh ne moremo tako izvajati, kakor ga izvajajo po drugih krajih in na večjih posestvih.

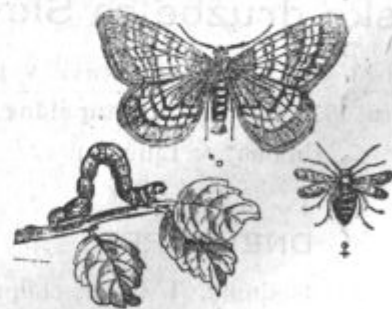
Iz vsega se lahko povzame, da soji ni pri nas usojena nikaka posebna vloga, ne v prehranjevalni politiki, ne v živinoreji in poljedelstvu.

Poskusi se pa zaradi tega lahko še vseeno delajo.

R.

Mali pedic ali zmrzlikar.

Sedaj jeseni, ko nastane hlad in začne zmrzovati, je čas, da preganjamo sadnega škodljivca, ki nam dela spomladi s svojimi gosenicami veliko škodo na sadnem cvetju. Ta škodljivec je metuljček, ki ga kaže podoba 32. in ki obletava drevesna debla meseca oktobra in novembra. Zato mu pravimo tudi zimski pedic in zmrzlikar. Njegova samica je majhna in tako slabo razvitih kril, da ne more letati, ampak lazi in pleza po deblu navzgor proti vrhu kakor hitro izleze iz zemlje. Oplojena samica znese

Pod. 32. Mali pedic. Zgoraj samec, na desno spodaj samica, na levo spodaj gosenica s svojo značilno hojo.

250 do 300 jajčec, ki so skraja bledezelena, pozneje pa rumenordeča. Izlezele gosenice objedajo spomladi cvetno popje, razvito cvetje in pozneje tudi zelene liste in jih prepredajo s tenko prejo. Značilno je tudi to, kako si gosenca s prestopanjem naprej pomika. Zato je dobil škodljivec tudi ime „pedic“ in „zemlje-merka“.

Tega škodljivca preganjamo s tem, da lovimo samice, ki se plazijo po deblu meseca oktobra in novembra, s pomočjo pasov, ki jih namažemo z dobro lepljivim klejem. Na ta način samice obvisijo in poginejo. Tak klej za drevesne pasove se dobi pri tvrdki „Chemotechna“ v Ljubljani.

Sedaj je še ves mesec čas, da se lotimo pokončevanja tega mrčesa, posebno po krajih, koder redno nastopa in dela veliko škodo.

Pod. 33. Drevesni pas, namazan s klejem, ki ostane lepljiv.

Drevesni pas se priveže poldrug meter od tal, in sicer mora biti dotično mesto debla gladko, oziroma tako zglajeno, da ne more samica spodlezti. Pas se napravi iz močnega papirja in priveže kakor kaže pod. 33.

Zboljševanje naše govedi.

Fr. Štupar.

Naj v glavnih potezah načrtam pravila, po katerih se je ravnati pri zboljševanju domačih živali, ter potem v obrisih opišem, kako so pri nas zboljševali govedorejo, da se pokaže, v koliki meri so zadostili zahtevam.

I.

Žival je proizvod razmer, ki v njih živi. Tega ne smemo nikdar pozabiti in nikdar puščati v nemar, kadar hočemo živinorejo pospeševati, živino zboljševati, če se hočemo izogniti neljubim posledicam.

Razmere, ki se živina v njih nahaja, vplivajo natančno ugodno ali pa neugodno. Kadar hočemo živino zboljševati, moramo skrbeti, da ugodne razmere ukoristimo ali celo ojačimo, neugodne pa možno odstranimo ali vsaj omilimo. Na ta način se zboljša skupno povprečno učinkovanje razmer, in v boljših razmerah se zboljša tudi živina.

Kadar hočemo domačo živino zboljšati z dovanjanjem primerne tuje krvi, ne smemo brezpogojno upati na gotov uspeh. Živali dobimo iz enakih, boljših ali slabših razmer. Dobre živali iz enakih razmer nam bodo dale dober uspeh, če se sicer skladajo z naravo naše živine. Pri živalih iz boljših razmer skoraj gotovo lahko pričakujemo neuspeh, ki se do neke mere pojavi prej ali slej, a živali iz slabih razmer se bodo pri nas boljšale, če je sicer njih raba (vpeljavanja) gospodarsko upravičena — to se pravi: če so sploh zmožne tolikega zboljšanja, kakor ga v naših razmerah upravičeno moremo zahtevati — in bodo boljšale tudi našo živino. Vselej pa se morajo tuje živali našim razmeram prilagoditi. Zato vidimo, da se vpeljana živina sčasoma (v poznejših rodovih) kolikor toliko izpremeni.

Iz tega sledi, da mora biti temelj pospeševanju živinoreje vedno domača živina in le v toliki meri tuja kri, kolikor z domačo živino ne moremo doseči svojih namenov.

Pri živini, prilagojeni obstoječim razmeram, ukoristimo tisto, kar ugodno učinkuje, in po možnosti odstranimo, kar slabo učinkuje. To je čisto enostavno pravilo, ki ga moramo najprej upoštevati. Seveda moramo poznati zahteve umne živinoreje in znati moramo tudi pravilno presoditi svoje dosedanje ravnanje: ali je bilo pravilno ali ne in v koliki meri bi ga bilo treba predrugačiti.

V umni živinoreji moramo največjo skrb polagati na izbiro plemenskih živali, na pravočasno in pravilno plemenitev, na njih pravilno krmljenje in oskrbovanje; nadalje moramo z mlado živino pravilno ravnati takoj od početka ter ji privoščiti starosti, času in razmeram primerne hrane, gibanja in sploh nege v gospodarsko najprimernejši meri.

Vsako ve, da se v vseh teh ozirih silno mnogo greši. Če bi hotel tu navajati zglede in dajati navodila, bi moral napisati celo knjigo. Tega namena pa tukaj nimam. Hotel sem le opozoriti na to, da je pri pospeševanju živinoreje najprej treba ukoristiti to, kar imamo, ker v tem najlaže in najceneje moremo doseči izdatnih in trajnih uspehov.

So pa in nastajajo prilike, ki zahtevajo od živinoreje več kakor zmore podeželna živina, n. pr. boljšo mlečnost, pitavnost itd. V takih prilikah je potrebno, da domači živini prigojimo zahtevano svojstvo s pomočjo vpeljane, za to sposobne tuje krvi, da si ne smemo iz oči spustiti dejstva, da se s pravilnim postopanjem tudi pri domači živini da marsikaj doseči.

Tujo živino, ki naj bi zboljšala domačo, je treba pravilno izbrati. Določiti se mora domači živini prilična, svojstveno sorodna tuja živina, ki ima domači živini nedostatno svojstvo razvito v kolikor mogoče izraziti popolnosti. Nadalje tudi razmere, iz katerih pride izbrana zboljševalna živina, ne smejo biti tako različne od naših razmer, da bi potem ta živina pri nas zahtevano koristno svojstvo zmanjšala, izgubila ali bi se sploh izrodila. Zboljševalna tuja živina naj našo živino res zboljša in samo zboljša.

Nekoč mi je rekel neki posestnik, da se je domača živina po tujih bikih samo prebarvala. V koliki meri je ta trditev resnična, ne vem, ker mi razloček med nekdanjimi in sedanjimi živinorejskimi razmerami onega kraja ni toliko znan, da bi jih mogoče presoditi, dokazuje pa, da ljudje dobro vedo, kako nalogo ima vpeljevanje tuje plemenske živine.

Živinoreja je tako važen narodnogospodarski činitelj, da nje pospeševanja nikakor ni prepuščati le samovolji in zmožnosti živinorejca, marveč se mora za to kolikor toliko zavzemati tudi splošnost, zlasti država, oziroma vlada.

Umevno je, da je živinorejec kot lastnik v prvi vrsti poklican, da skrbi za prosopeh svoje živine. Malo je vreden živinorejec, ki ne skrbi po svoji moči, ne le da ostane na običajni stopnji, marveč da po možnosti napreduje. Ne sme se pa pozabiti, da posamezni živinorejci često ne morejo zadostiti splošnim zahtevam, in tedaj bodo mogli z združenimi močmi marsikaj doseči, kar posameznikom ni bilo mogoče. Živinorejske zadrage si morejo nabavljati dobrih plemenjakov, ustanavljati gojišča in vzrejališča, z ustanovljenimi rodovniki morejo posvetiti v rabnost in donosnost posameznih plemenskih živali itd.

Kjer ne zadošča moč posameznih in združenih živinorejcev, naj poprime občina, okraj itd., sploh: oblastvo, rekše vlada, ki pomore zlasti pri nabavi

plemenjakov, ureditvi obsežnih skupnih pašnikov, prirejanju živalskih pregledovanj, preskušanj in obdarovanj ter s strokovnim poukom.

Dolžnost vlade je pa tudi, da s silo poseže tja, kjer zasebna brezskrbnost v nemar pušča temeljne zahteve umne živinoreje, ali da to vsaj prepreči. Semkaj je šteti zlasti živinorejske zakone.

To so v obrisih temelji umne živinoreje, stremeči po nje izboljšanju. Dodati moram še zahtevo po enotnosti živinoreje, kolikor jo razmere dopuščajo, kajti enotnost živinoreje je velepomembna v presoji in donosnosti živinoreje v posameznih pokrajinah ali deželah. (Dalje sledi.)

Poglavitne napake bohinijskega sira.

Anton Pevc, drž. mlekarški instruktor.

(K sirarski razstavi na Bledu.)

Često čujemo zahtevo, da se prepove uvoz sira iz tujih držav — ker sami pridelujemo zadostno množino dobrega sira. Čim bo naš sir mogel kakovostno tekmovali z izvoznim blagom tujih držav, bo taka prepoved morebiti umestna, za enkrat pa moramo le stremeti, da dosežemo čimprej kakovost inozemskega elitnega sira. To ni prav lahko; zahteva resnega, smotrenega sodelovanja kmeta kot mlekodajalca in zadružnika, ter strokovno temeljito naobrazene sirarje, ki najdejo ali ustvarijo pogoje za doseg elitnih izdelkov.

V Bohinju in v Sloveniji sploh so vpeljali sirarstvo sirarji iz Švice. Način izdelave našega trdega sira odgovarja predpisom izdelave ementalskega sira, hočemo torej doseči ementalski sir, deloma zaradi visokih cen, ki se za ta sir plačujejo, deloma zaradi njegove trpežnosti in deloma zaradi enostavnosti njegove izdelave. Slednja v resnici ni tako enostavna, kakor si to predstavljajo lajki ali pa sirarji, slišijo na to ime, ne da bi v resnici bili. Sirarstvo je umetnost, pravi Švicar; mi pa pravimo: „Bog je dal, Bog je vzel, sir je sir, če ni dober, je pa slab, samo za visoko ceno nam mora država poskrbeti.“ Na reklo „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal“ navadno pozabljamo, z istim se spaja trud, s trudom napredek, z napredkom elitni izdelki in visoke cene brez apela na državo.

Pod imenom ementalski sir se v Švici prodaja le sir v teži nad 65 kg; lažji siri gredo pod imenom grojerski ali drugačnim in dosežejo povprečno nižje cene. **Stremiti moramo, da se teža našim sirom zviša.** Ne sme vsakdo zahtevati, da se mu postavi sirarna pred nosom, marveč je tudi treba nositi mleko pol do ene ure daleč; tudi švicarski kmetje ga morajo. Sirarne in mlekarne po svetu stojijo na centralnih točkah, često povsem osamljene in to iz vzroka, da imajo vsi člani enako dolgo pot za donos mleka. Na planinah moramo molzno živino koncentrirati na eno in jalovo živino na drugo planino ali pri blizu vkup se nahajajočih planinah postaviti sirarno na sredino, da se vanjo lahko donša mleko z več planin. Naši očetje so vpeljali sirarstvo, mi sinovi ga izpopolnimo primerno zahtevam časa, drugače smemo trditi, da so bili očetje napredni, sinovi pa veliki nazadnjaki. Treba je prelomiti s tradicijami in navadami.

Kozje mleko ni za ementalski sir. Tudi če se kravjemu mleku prime a le v manjših količinah, dobi sir oster okus in je manj trpežen. Kozje mleko je

treba osredotočiti le na gotove planine, čijih sir se prodaja nato pod drugim imenom ali pa je kozje mleko hraniti dalj časa in napraviti sir s primesjo kozjega mleka ob določenih dnevih tedna. Kozje mleko je manj podvrženo kisanju kakor kravje in se zato more dalj hraniti. Vsekdar naj se prinaša kozje mleko ločeno, da more sirar izdelovati na eni plati dober ementalski in na drugi plati mešani sir, ako se zaveda svojega poklica in kjer koz ni mogoče odpraviti ali njih mleka drugače porabiti.

Izdelati sir je eno in oskrbovati sir je drugo; izdelava moremo reči, da tvori le polovico uspelega sira. V dobi kipeanja ali v prvih 2—3 mesecih po izdelavi nastanejo v siru očesa — važen pogoj za visoke cene — in ustvarja se tipičnost okusa. Dobro mleko in kipelna klet sta najvažnejša činitelja izbornoosti ementalskega sira; pomen dobrega mojstrarja obstoji pravzaprav le v tem, da zna ugotoviti vsakdanje razlike v kakovosti mleka in v okviru teh razlik ustvarjati vsak dan enake pogoje za uspešno kipeanje sira. Najboljši mojster se lahko zmoti pri ugotovitvah kakovosti mleka; v kipelni kleti more te zmoti do gotove meje popraviti, mora sire, ki bi hoteli ostati zaprti, brez lukenj z višjo toplino prisiliti, da nastavijo očesa in pri sirih, kj bi se hoteli naknadno napihniti z nižjo toplino, uravnati kipeanje v prave meje. **Oskrbo sira** v prvih 3 mesecih po izdelavi mora imeti zaradi tega v rokah le najboljši sirarski mojster, ne pa navaden kmet. Če se Bohinjske sirarne nočejo organizirati v osrednjo prodajo ali skladiščno klet, se morajo vsaj v kipelne kleti, ako hočejo kdaj doseči sir, ki bi razen v velikosti mogel tekmovali z izvirnim Švicarskim ementalcem.

Najbolje izpade ementalski sir iz mleka s 3—3,4% toščice. Iz premastnega mleka delani siri ostanejo radi zaprti in s starostjo se pojavi v njih žaltav okus; tudi se poleti in v gorkih krajih cedi iz njih mast, ki trgovcu vse ponesnaži in na drugi plati povzroča znaten upadek na teži. Mleko na naših planinah je povprečno premastno, deloma, ker so krave že staromolzne in deloma, ker se morajo veliko gibati, da si najdejo potrebno pašo. Večerno mleko odnosno del mleka bi se moral posneti in smetano porabiti za presno maslo ali pa priliti siratki za skuto. Spominjamo se rekla „preveč dobrega ni dobro“, kar velja tudi pri siru zadevno sicer prav dobre smetane oziroma maščobe. Majhen Gerberjev aparat za določanje toščice v mleku ni drag in bi ga morala imeti vsaka sirarna. (Konec prth.)

Proč s šmarnico.

Pri nas je od samorodnih trt zlasti Izabela (varieteta labruske) kot modra grozdna vrsta še precej razširjena, večinoma v krajih, ki za kaj boljšega niso. Proti trsnim ušim ni dovolj odporna, zato jo nje častilci celo cepijo na ameriške podlage, česar pa nikakor ne zasluži. Tudi boleznim jo napadajo.

Našemu vinarstvu bolj nevarna pa postaja **Šmarnica** (noah), ki je zelo razširjena tudi že po najboljših vinskih okoliših širom naše države in kvari sloves domačih vin. Notar **dr. Geršak** v Ormožu, drugače zaslužen mož, je Šmarnico, kakor jo je sam krstil, pred desetletji priporočal in razširal z neverjetno trdovratnostjo in nenavadno vztrajnostjo navzlic resnim svarilom strokovnjakov, ki so pravočasno opozarjali z besedo in peresom na ne-

varnost, grozečo naši kvalitetni vinski produkciji. Lahkoverni gospodarji so poslušali **Geršaka**: Šmarnice ni treba cepiti, ne škropiti, ne žveplati, rodi pa tako silno bogato! Razentega je **opojnost** Šmarnice večja kot žlahtnih vrst! Iztreznjenje prihaja pri mnogih prepozno.

Šmarnica je samorodna trta (direktni produktor) z bujno rastjo, je res izredno rodovitna, grozdi so precej veliki in natrkani (z gostimi jagodami); jagode z debelo kožico ali mekino so zelenkaste do rumenkaste in dišeče, njih okus spominja na vrtno jagode, včasih na maline, pa tudi — kakor pravijo — na stenice. To je lastnost vseh ameriških samorodnih trt, ki jih imenuje hrvaški seljak napačno „direktori“.

Vinski poznavalci odklanjajo Šmarnico, ker jim je že nje okus zopr. Malo znano pa je, da povzroča večjo opojnost Šmarnice **metilni alkohol (flesni spirit)**, ki je tako nevaren za zdravje, ker je hud strup in se ga poleg etilnega alkohola, koji je v naravnem vinu tako dragocen, **vprav v vinu samorodnih trt največ tvori**. Priporoča se precepljevanje samorodnih trt z žlahtno trto, predvsem Šmarnice, ker — ako je trta sicer zdrava in jaka — prenaša kot podlaga trsno uš naravno vsaj približno tako dobro, kakor necepljena.

Vsemu temu je napravil za bodoče konec zakon od leta 1923., ki prepoveduje razmnoževanje in sajenje samorodnih trt. Zato proč z Šmarnico!

Ravnatelj **Andrej Žmavc**, Maribor.

Letošnje zorenje grozdja.

V vinogradu „Kalvarija“ vinarske in sadjarske šole v Mariboru je napredovalo zorenje grozdja od 9. do 15. oktobra — izraženo v odstotkih sladkorja in kisline (primerjaj zadnje poročilo!) — takole:

Vrsta:	9. X.		15. X.	
beli burgundec	18,8	1,13	20,2	0,98
silvanec	18,8	0,72	19,5	0,88
rdeči traminec	18,3	0,95	19,7	0,94
moslavec s srednje lege	16,2	1,27	18,5	1,25
moslavec z višje lege	16,9	1,33	17,2	1,33
laški rizling	17,5	0,92	17,1	0,92
rizling s srednje lege	17,9	1,2	18,6	0,99
rizling z višje lege	18,5	1,16	19,—	1,17

Ob trajno ugodnem jesenskem vremenu se dobrota grozdja v zdravih vinogradih še vedno izboljšuje: neznatne neugodne izpremembe so samo slučajne, ker se vrše poizkusi v malem.

Ravnatelj **Andrej Žmavc**.

Agrarna politika in razkosavanje zemljišč v črni gori.

Karol Vrisk, okrajni ekonom.

(Konec).

Drugače in hujše je pa v Črni gori.

Odkod je v Črni gori toliko „bajtarjev“ z $\frac{1}{10}$ do pol ha zemlje? Posestvo s površino od 2 ha šteje že med večja posestva. Delitev zemljišč gre namreč še vedno svojo pot naprej, medtem ko državna uprava mirno gleda in ne stori ničesar, da bi preprečila to veliko zlo. Da se vse to lahko prepreči, naj nam pokaže sledeči primer:

Kmet je oče petih sinov. Od teh sinov so štirje naobraženi v raznih poklicih, eden pa je ostal kme-

tovalec na domačem domu. Oče razdeli še v svoji najlopši življenski dobi svoje posestvo, ki navadno ni večje kakor 2 ha, na vseh pet sinov enako. Ta običaj velja pri Črnogorcu kakor zakon. Na ta način pride to malo posestvice v roke petih gospodarjev.

Znano nam je iz letošnje statistike, da ima Črna gora največ inteligence. Dočim pride v Sloveniji eden s srednješolsko izobrazbo na 200 ljudi, pride v Črni gori po eden s srednješolsko izobrazbo na vsakih 64 ljudi.

Od te inteligence, ki je večinoma v državni ali samoupravni službi in v raznih poklicih rokodelstva, trgovine itd. in katerim je obstanek zagotovljen, ima vsak z malimi izjemami v svojem rodnom kraju svoj delež zemlje, katero daje v najem („pod napolico“), medtem ko mu brat gladije na očetovskem domu ter se hrani s koruznim kruhom in mlečnimi izdelki od živine, katero izdržava samo s po nočjo planine, ki je obča lastnina.

Sčasoma pa proda en ali drugi brat svoj delež čisto tujemu človeku. In tako začne razpadati posestvo na drobne kose.

V zaščito teh malih posestev se ni dosed i še nič ukrenilo, dasi se z druge strani izdajajo večke vsote za napredek kmetijstva.

Za napredek kmetijstva pa treba v prvi vrsti zdravega temelja in dobro urejenih posestnih razmer.

Kakšen mora biti pri sedanjih razmerah ves napredek kmetijstva, si lahko mislimo. Kako naj si siromašen posestnik nabavi potrebno poljedelsko orodje? Kako naj si živinorejec postavi dober hlev? Kam naj seje krmske rastline za svojo živino, ko pa nima niti dovolj prostora za setev krušnega žita, koruze in pšenice?

Letošnje leto je bila n. pr. dodeljena Črni gori mala količina semena lucerne, ki naj bi se razdelila poljedelcem brezplačno. Ali malo se je našlo pripravljenih, da bi lucerno sejali. Saj nimam niti prostora za koruzo, je bil navaden odgovor. V takih krajih bo treba podvzeti druge mere, ako naj se kmetijstvo povzdigne.

Tudi agrarna reforma se v Črni gori izvaja v tem duhu. Zaplenjena posestva turških begov so se razdelila med najsiromašnejši narod po parcelah, velikih pol ha ali pa malo več.

Tako so propadla tudi ta posestva. Dela sposobni pa dobijo kosčke zemlje, da ne morejo ne živeti ne umreti.

Pri tem pa imamo v Metohiji in na Kosovem polju mnogo neizkoriščene, nenaseljene zemlje. Črnogorci so preveč navezani na svojo rodno zemljo. To je sicer razumljivo, vendar gre to vse le do gotove meje. Bolje je na tujem mestu živeti kakor se človeku spodobi, nego gladovati v rodnom kraju.

Ministrstvo agrarne reforme bi moralo zaradi poboljšanja ekonomskega stanja v Črni gori in v krajih s podobnimi razmerami pospeševati izseljevanje v Metohijo in na Kosovo, ter jim dajati zemljo pod najugodnejšimi pogoji. Z druge strani bi bilo potrebno uvesti zakon, po katerem bi bila mala posestva zaščitena pred nadaljnjim razkosavanjem. Delna zložba zemljišč, kjer so ista preveč razkosana, bo mogoče lahko popravila današnja do neverjetnosti razkosana mala posestva.

Kmetijsko posvetovanje v Ljubljani

дне 4. oktobra 1924.

(Nadaljevanje.)

Mlekarski inštruktor Anton **Pevc** je v svojem referatu o mlekarkstvu povdaril predvsem narodnogospodarsko važnost mlekarkstva za Slovenijo. Iz gospodarsko-geografskih razlogov imamo na Gorenjskem in v planinskih krajih Štajerske gojiti v prvi vrsti sirarstvo, na Dolenjskem in v hribovitem delu na jugu Štajerske maslarstvo, medtem ko bi prihajal na dravškem in murskem polju predvsem izvoz mleka v poštev. Za pospeševanje mlekarkstva je lahko organizacijski tip: drž. mlekarski odbor za Slovenijo ali mlekarski odbori pri osrednjih organizacijah, ali mlekarske zadrugne ali pa prvotne mlekarnice. Pri mlekarski tehniki je potrebno: mlekarska šola, podpora mlekarskim zadrugam, inspekcije in premovanje mlekaren, organizacija mojstrov, pomočnikov in učencev, drž. zakon za pospeševanje mlekarkstva. Organizacija mlekarske trgovine bi se dala izvesti potom mlekarske centrale, ki bi zbirala mleko v svrhu izvoza, smetano v svrhu predelave, presno maslo v svrhu vskladiščenja in prodaje, sir v svrhu vskladiščenja in razprodaje. Umetne bi bile tudi sirarne v najemu, potem mlekarnice in maslarne v zadrugni režiji ter tvornica mlekarskih strojev. Napraviti bi se moral drž. zakon o živilih za ureditev mlekarske trgovine po vzorcu vinskoga zakona.

Posesnik **Stoklas** (Šmarje) povdarja, da bodi mlekarska obrt prosta, ne pa podvržena obrtnemu zakonu.

Pot. učitelj **Zupanc** (Celje) opozarja na naraščajoči izvoz mleka iz Maribora, ki znaša dnevno do 20.000 l, in kaže na uspeh dosedanje privatne organizacije, ki ga ima na razvoj mlekarkstva na Štajerskem.

Ravnatelj **dr. Žarn** (Ljubljana) priznava velik uspeh Bernhardove mlečne trgovine in navaja težkoče zadrugne organizacije na tem polju na Štajerskem, kjer so se dosedanje poskusi izjalovili. Toda princip zadrugnega mlekarkstva je dober in mora sčasoma povsod prodreti.

Posesnik **Borc** (Kamnik) povdarja potrebo mlekarske industrije ob naraščajočem pridelovanju mleka, ki bo najboljši regulator za mlečne cene. Tudi za Kamnik bi bila taka industrija potrebna.

Živ. inštruktor **Krištof** (Ljubljana) naglašava važnost strokovne izobrazbe v mlekarkstvu z ozirom na to, da manjka izobraženih mlekarkjev v deželi. Treba je mlekarske šole.

Ravnatelj **dr. Žarn** (Ljubljana) se zavzema za ustanovitev mlekarske šole, za uvedbo mlekarskega zakona, za znižanje prevoznih tarifov za mleko, pa tudi za prazne vrče in mlekarske stroje. Odpravi naj se carinska manipulacija pri izvozu mleka.

Minister **dr. Kulovec** je ob splošnem odobravanju izjavil, da je ustanovitev mlekarske šole zagotovljena in da je v proračunu že 2 milijona dinarjev za to šolo.

O konjereji je referiral vet. Fran **Černe** sledeče:

Konjereja je sicer številčno nazadovala, vendar se že obrača na bolje. Plemena konj, ki se v Sloveniji gojijo, odgovarjajo našim prilikam. Glavna skrb za pospeševanje konjereje leži v priskrbi dobrih in primernih žrebcev. Za to skrbe privatniki in državna žrebčarna na Selu. S toplokrvnimi žrebci je Slovenija zaenkrat še zadostno preskrbljena, pač pa primanjkuje občutno težkih, mrzlokrvnih žrebcev, noričanov kakor belgijcev. Večino teh žrebcev se bo dobilo doma, vendar bo pa potrebno, da se zaradi zboljšanja pasme in regeneracije krvi nakupi tudi nekaj žrebcev v inozemstvu. Podpira naj se z vsemi sredstvi rejce dobrih žrebcev. Glavno delo v konjereji je namestitve v vsakem óziru dobrih plemenjakov. Urediti je treba kupčijo s konji, kakortudi odprodajo in dati izvozne olajšave. Prirejati je treba konjska premovanja, razstave, dirke itd. V prvi vrsti je treba podpirati delovanje konjerejskih strokovnih organizacij.

Kmet. svetnik inž. **Zidanšek** (Maribor) predlaga uvoz noriških žrebcev iz Zgor. Štajerske in potrebo večje drž. podpore. Spričo pomanjkanja državne kobilarne naj se podpira kobilarna veleposestnika Waren-Lipit v Turnišču in naj se mu v ta namen dovoli več zemlje, zasežene sedaj po agrarni reformi.

Posesnik **Cvenkel** (Ljubno) opozarja na pomanjkanje žrebcev in na potrebno domačo prirejo.

Okr. ekonom **Šega** (Maribor) naglašava važnost zasebne rejce in priporoča, da se prepuste v ta namen veleposestnikom posebna zemljišča preko maksima. Takli objekti, ki služijo za rejska središča in vzrejališča plemenskih živali, naj se ščitijo od strani države.

Pot. učitelj **Zupanc** (Celje) opozarja, da danes že manjka veleposestev za vzorno živinorejo in priporoča, da naj se dajejo rejcem nagrade. Žrebci naj se doma prirejajo in naj se dobro plačujejo.

Ref. vet. **Černe** soglašava s tem, da se podpira zasebna kobilarna v Turnišču.

Minister **dr. Kulovec** je izjavil, da je za Slovenijo dovoljenih in izbranih že večje število težkih žrebcev, ki bodo zadovali za prvo silo.

O rastlinskih škodljivcih je referiral kmet. svetnik **Fran Trampuž**. V uvodu je pokazal ogromno milijonsko škodo, ki jo trpi naše kmetijstvo. Glavni živalski škodljivci naših rastlin so: rjavi hrošč, čegar ličinke t. zv. ogrci ali črvi napadajo korenine kmetijskih rastlin. Škoda ne prihaja samo od hroščev v hroščevem letu, ampak največ od ogrcev. Uničuje se ga s pobiranjem. Za boj proti hrošču je treba skupnega dela vseh šol, občin, države itd. ter pouka o tej resni nevarnosti. Spomladi 1921. se je pojavil v Krškem okraju žitni hrošč, ki je podoben rjavemu hrošču. Proti temu hrošču se je borili s pobiranjem in celo s posebnimi stroji-lovili, kakor n. pr. v Rusiji. Poljska miš se je pojavila posebno v Prekmurju, na Krškem polju in v Belokrajini. Zatirati se da s pastmi, z okuženjem z Löfflerjevimi bacili ter z zastrupljenjem, posebno s strihinom. Zatiranje poljskih miši naj se vrši v zgodnji jeseni ali v pozni jeseni. Rja, ki se zadnje čase zelo razširja, bi se dala preprečiti z izruvanjem češmina, ki je v bližini polja. Gnolbo krompirja povzročuje deloma krompirjeva plesen in drugi več ali manj znani bakteriji. Proti njej se je boriti z izbiranjem semen, s pravilnim gnojenjem, nego in spravljanjem krompirja, proti plesni pa s škropljenjem z modro galico in apnom. Treba je dobiti specialista za gojenje krompirja, ker je to zelo važna kultura pri nas. Snet na žitu se da preprečiti z namakanjem semen. Urede se naj postaje za namakanje semenskega žita. Zakon o zatiranju predenice naj se strogo izvaja. Za organizacijo borbe proti rastlinskim škodljivcem bi bilo potrebno ustanoviti za Slovenijo postajo (zavod) za proučevanje rastlinskih škodljivcev.

Ravnatelj inž. **Turk** (Ljubljana) želi, da bi se ustanovil v zvezi s kemijskim zavodom tudi zavod za rastlinske bolezni (phytopatološka stanica), ki je danes tudi naši deželi potreben.

Prof. **Jesenko** (Ljubljana) povdarja potrebo take stanice, ki bodi pa samostojna.

Kmet. svetnik inž. **Zidanšek** (Maribor) navaja, da znaša ves kredit za pokončevanje rastlinskih bolezni le 10.000 Din, da je premajhen in ga je treba zvišati.

Posesnik **Marinček** (Župeča vas) opozarja na škodo, ki jo povzroča žitni hrošč, in na potrebno odpomoč.

Posesnik **Steblovnik** (Rečica ob Paki) navaja svoje uspehe proti rji in sneti s pomočjo „formalina“. Naj se nabavi to sredstvo in dodeli po znižani cení.

Kmet. svetnik **Trampuž** (Ljubljana) opozarja, da je „formalin“ poraben le proti snetjivosti in ne proti rji.

Kmet. svetnik **Rohrman** (Ljubljana) navaja „uspulun“, „fuzariol“ in „segetan“ kot novejša in bolj uspešna sredstva proti snetjivosti, kakor je formalin.

Prof. Jesenko (Ljubljana) se izraža proti porabi „formalina“, ki lahko škoduje tudi kaljivosti semena.

Okr. ekonom Hladnik (Kranj) opozarja na škodo, ki jo dela rjavi hrošč, in na potrebo državne podpore za pokončevanje tega škodljivca, dalje na letošnje poškodbe po poljskih miših v kranjskem okraju, in slednjič na to, da je treba krompirjevo seme premeniti.

Kmet, svetnik Rohrman (Ljubljana) naglašja, da je treba pri zatiranju škodljivcev predvsem skupne samopomoči, če se hočemo obvarovati večje škode. Pri krompirju je treba pa odbiranja in zamenjave semena in razen tega pa tudi škropljenja z raztopino modre galice in apna kakor pri trtah.

(Dalje sledi.)

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska in druga vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovarja se edino na vprašanja udov, ki so podpisana s polnim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašateljevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki pridejo pravočasno pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi pismenega odgovora na svoje vprašanje, mora priložiti 2 dinarja za stroške. Odgovori na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarski, zlasti pravni, morejo biti seveda le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 97. Na skupnem (srenjskem) pašniku je zasadi brez dovoljenja drugih udeležencev neki sosesestnik več sadnih dreves. Po njegovi smrti je žena posestvo prodala in sedaj si lasti kupec dotično drevje in sadje na srenjskem svetu ter uživa že skozi 16—17 let lepe dohodke iz prodaje tega sadja. Ali mu morejo drugi sosesestniki ukiniti nadaljnjo izkoriščanje, ker je svet last vseh sosesestnikov? Čigavo je sadno drevje, zasajeno na skupnem svetu po kakem neudeležencu, čigavo pa, če ga je posadil soupravičenec? (J. P. v N.)

Odgovor: Po § 420. obč. drž. zak. pripada lastniku zemljišča na istem posajeno tuje drevo, čim se korenine drevesa zarašajo v zemljo. Isto velja za seme, s katerim je bila posejana tuja zemlja (polje). Zemljiški lastnik je le dolžan povrniti onemu, ki je posadil v dobri veri na njegovem svetu tako drevo (zasejal seme), vse stroške, ki so bili za posaditev oziroma setev potrebni in koristni (vrednost drevesa oziroma semena, delo, gnoj itd.). Če pa n. pr. dotični, ki je posadil drevo, ni bil v dobri veri, n. pr., da je vedel, da sadi na tujem svetu, tedaj more zahtevati povračilo stroškov le, če je bila saditev v neoporečno korist zemljiškega lastnika. Če taka korist ni jasna ali če mu je bila saditev (setev) celo nadležna ali škodljiva, tedaj zemljiški lastnik ni dolžan, povračiti stroške, marveč ima pravico, zahtevati uspostavitve v prejšnji stan in celo odškodnino za morebiti pokvarjeni svet. Da pripada drevo, zasajeno v tuj svet, lastniku zemlje, je povsem upravičeno in strokovno utemeljeno, ker pač črpa drevo svoje redilne snovi iz zemlje in zraka nad njo. V našem slučaju je posadil sosesestnik v srenjski (skupni) pašnik sadno drevje. Le-to je postalo, čim se je prijelo, skupna (srenjska) last kakor zemljišče (pašnik). Sedanji lastnik prodanega upravičenega posestva je solastnik drevja v istem razmerju kakor je solastnik skupnega pašnika, torej po svoji deležni pravici skupaj z ostalimi soupravičenci. Ker pa ni on zasadi drevja in se bržčas to drevje tudi ni upoštevalo pri kupni pogodbi, nima niti pravice zahtevati kakega povračila za stroške. Do tega bi bili kvečjemu upravičeni dediči onega sosesestnika, ki je drevje zasadi. Če bi pa dotični kupec ne bil soudeleženec (soupravičenec), tedaj bi naravno ne imel nobene pravice do drevja, niti pravice souživanja, niti pravice do kake odškodnine za saditev. Iz navedenega sledi, da srenja (soupravičenci) lahko zabrani dotičniku izključno izkoriščanje sadnega drevja na srenjskem pašniku in sklene, da se prodaja sadje v korist skupnosti, ali pa da se sadje kot tako razdeli med soupravi-

čence po njihovih deležnih pravicah. Če bi se pojavili v tem oziru kakli spori ali če bi se dotični soudeleženec upiral, naj predlagajo ostali soudeleženci uvedbo agrarnopravnega postopka v svrhu uredbe užitnih in gospodarskih pravic na skupnem svetu, tekom katerega se pravnomočno odloči tudi to sporno vprašanje. Če pa je morda že uvedeno agrarnopravno postopanje, potem treba spor iznesti le pred agrarnega komisarja.

Dr. F. S. M.

Vprašanje 98. Imam lepo, mlado junico, kateri pa rogova nepravilno raseta. Kako uravnati nepravilno rastoče rogove pri mladi živini? (I. G. v K.)

Odgovor: Pri mladi govedu se nepravilno rastoči rogovi še vedno dajo uravnati. Pri tem poznamo različne načine postopanja. V ta namen se mora rog na tisti strani, kamor naj se zavije, nekoliko ostrgati s pilo, nožem ali še bolje s kosom stekla. Vsled takega ravnanja je napetost pri rasti rogov na ostrgani strani manjša, na nasprotni pa večja in zato se rog krivi. Še boljši uspehi se dosežejo, če se rogovi denejo v primerno napravo, ki jih sili rasti v nameravani smeri. Tako napravo vam napravi kak ključavničar ali kovač iz železnih obrocev ali palice, ki se da z vijaki nategniti. Med preprostimi ljudstvom je tudi razširjena navada, da se pri tem uravnavanju na krivi rog na nasprotni strani, kamor se naj zavije, naveže vroč, ne popolnoma pečen, bolj testen kruh, ki naj rog omehča, da se bolje uravna. Drugod namažejo tak rog tudi z mastjo ali oljem. Najbolj gotova je seveda priprava za uravnavanje rogov.

L.

Vprašanje 99. V svinjaku imam tla iz cementa; vendar je pa pod, kjer ležijo prasiči, vzvišen 6 cm, a vseeno prasiči onesnažijo lesen pod. Kako navadim prasiče na snago? (I. G. v K.)

Odgovor: Mlade prasiče navadite na snago v svinjaku, t. j. da se bodo očedili samo na določenem mestu, na ta način, da spravljate blato v svinjaku na določeno mesto, takoj ko zapazite, da so ga pustili na neželjenem prostoru. Razentega, če jih opazite pri onesnaženju, jih takoj naženite tja, kjer želite imeti gnoj. Pri večini prasičev to pomaga že po eni tednu; pri drugih traja to „učenje“ dlje časa; pri maloka trih pa ostane brez učinka. Poskusite tudi Vi to, ter nam svoj uspeh poročajte o uspehu.

L.

Vprašanje 100. Imam večjo množino ajdovih luskin, ki bi jih rad porabil za krmo. Ne vem pa, kateri živini bi te najbolj prišle, oziroma ne bi škodovala. Kako krmim ajdove luskin? (I. C. v R.)

Odgovor: Ajdove luskin so srednje dobra krma, ker imajo razen precejšnje množine škroba tudi do 2½% beljakovin in nekaj toščice. Njih krmilna vrednost znaša 18 skrobni vrednot, so torej boljše nego ovsena slama. Toda krmjenje prevelikih množin ajdovih luskin ni priporočljivo, ker povzročajo večkrat takozvano „ajdovo bolezen“ ali „ajdov izpuščaj“. Ta bolezen nastopi navadno, če spustimo živino po krmljenju na solnce. Ajdove luskin se krmi navadno poparjene, ker bolje teknejo in so lažje prebavljive. Meša se jih navadno z rezanico ali z drugo krmo. Poklada se govedu, še rajše pa prasičem, ki to vrsto krme izvrstno izkoristijo, posebno če se jih pomeša z otrobi ali z oblodo.

L.

GOSPODARSKE STVARI.

Sadni sejm v Ljubljani, ki ga je priredilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo in ki je trajal od 18. do 22. oktobra, torej en dan dlje, kakor je bilo skrajja določeno, se je kot prvi pokazal vzorčnega sejma dosti dobro sponesel, zlasti če pomislimo, da se je vsa velika prireditelva izvršila tekom dobrih 10 dni in da je bilo treba vse sadje takorekoč z agitacijo skupaj zbrati. Ljubljancani so smatrali vso prireditelva za sadno razstavo, kar pa seveda ni bila, ker se je šlo v tem primeru le za kupčijo.

Presenetila je obiskovalce enolična oprema vzorcev v ameriških zabojih, ki jih je bilo vsega skupaj 395, tako da je bil ves prostorni paviljon Ljubljanskega velesejma „L“ poln teh ličnih in priročnih sadnih zabojev. Za danes poročam le to, da se je udeležilo sejma 10 podružnic s 86 člani in s 126 vzorci in razen teh še 107 posameznih sadjarjev z 269 vzorci sadja, tako da je bilo vsega skupaj 395 vzorcev, ki so predstavljali okroglo 16 vagonov ponudene namiznega sadja. Krašno sadje in največ sadja so imeli na prodaj Štajerci, posebno iz Šmartnega ob Paki in iz Vojnika, nič manj lepo in fino sadje pa je bilo tudi iz Blejske okolice, iz Podbrezja in kamniške okolice. Posebno odlikoval se je s svojim sadjem znani sadjar Godec iz Male noge. Vzorca sadja so se seveda vsi prodali, sklenilo se je pa tudi nekaj kupcij na debelo. Obširnejše poročilo prinese mo prihodnjik.

Sadne razstave po deželi. Po deželi se je priredilo letos več sadnih razstav, ki so vse dobro uspeli. Vršile so se take razstave v Kamniku, v Predosljih, v Braslovčah, v Šmartnem ob Paki, v Vojniku, v Teharjih. Prirejale so te razstave podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo. Tudi o teh razstavah hočemo prinesiti širše poročilo.

Dobava trt in drevesc. Od velikega župana mariborske oblasti — oddelka za kmetijstvo v Mariboru — smo obveščeni, da se bo prihodnjo spomlad oddajalo iz drž. trsnic in drevesnic trsne in drevesne sadike najboljših sort: drevesa (visoko-debelna) la po 15 Din, IIa po 10 Din komad. **Te cene veljajo le za manj imovite posestnike, ki doprinejejo od pristojne občine tozadevno potrdilo.** Imovitejšim posestnikom se zaračunajo trte in drevesa za 50 odstotkov dražje. Cene veljajo le na oddajnem mestu. Za omot in dovoz na železnice se zaračunajo lastne stroške. Naročila na blago morajo biti kolkovana (5 Din. za vlogo) in jih je poslati najkasneje do 15. novembra t. l. drž. vinarskemu in sadjarskemu nadzorništvu za mariborsko oblast v Mariboru. Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva v Mariboru (vinarska šola) sprejema za člane na očila, ki so kolka prosta.

KMETIJSKE NOVICE.

Zavod za gospodarsko upravo. Na gospodarsko-šumarski fakulteti vseučilišča v Zagrebu se ima ustanoviti zavod za gospodarsko upravo, ki bo imel sledeče naloge: 1. da bo nadaljeval in dovršil izobrazbo slušateljev v gospodarski upravi, 2. da bo služil učnim svrham učiteljev in znanstvenega po-

možnega osebja, dalje slušateljem višjih letnikov in sploh v kolikor mogoče učnim močem, 3. da bo podajal državnim oblastem, juridičnim in privatnim osebam strokovna mnenja iz področja gospodarske uprave z ostalim knjigovodstvom, 4. da bo zbral potrebni material za poučevanje kmetijskih in socialnih nalog velikega, srednjega in malega posestva, in 5. da bo poročal o delovanju zavoda. Zavod bo upravljal predstojnik — profesor za gospodarsko upravo (kmetijsko-gospodarstvo) na gospodarsko-šumarski fakulteti vseučilišča v Zagrebu in bo pričel z delovanjem, kakor hitro bo zagotovljen potrební kredit v budžetu.

Navodilo delegatom.

Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo se bo vršil v ponedeljek, 17. novembra t. l. ob enajstih dopoldne v dvorani „Uniona“ v Ljubljani.

Na ta občni zbor imajo pristop edinole zastopniki podružnic, izvoljeni v zmislu § 31. družbenih pravil.

Glasom odloka prometnega ministrstva od 14. oktobra 1924., števil. 22.929, imajo polovično vožnjo po državni železnici vsi zastopniki, ki se udeležijo tega občnega zbora, v potniških vlakih, če se pri potniški blagajni in v vlaku izkažejo z doposlano jim poverilnico. Odprava se vrši na ta način, da kupi vsak delegat na vstopni postaji celo vozno karto do Ljubljane in istotam zahteva, da se mu žigosa vozna karta in poverilnica z mokrim postajnim žigom. Tako žigosana vozovnica v zvezi s poverilnico velja tudi za povratno vožnjo. Ta ugodnost velja od 14. do 20. novembra t. l. Kdor izgubi vozno karto, odda v Ljubljani pri izhodu ali je ne žigosa na vstopni postaji, mora za povratek kupiti zopet celo karto. Prekinjenje vožnje ni dopustno.

Poverilnice za brezplačno povratno vožnjo veljajo le tedaj, če so žigosane na občnem zboru Kmetijske družbe v Ljubljani.

Potne stroške za delegate nosijo podružnice.

Poverilnice se izvoljenim delegatom pravočasno določijo.

Vladni komisar pri Kmetijski družbi za Slovenijo.

Evgen Jarc l. r.

Tržne cene v Ljubljani in v Mariboru.

Cene so navedene v dinarjih.

	Ljubljana	Maribor	Ljubljana	Maribor
Konji (prigon v Lj. 170, v M. 13 glav.):				
1 par dobrih konj	15.000 do 20.000			
Voll in krave (prigon v Lj. 151, v M. 539 glav):				
1 kg žive teže I.	13.50	12.75 do 13.50		
1 „ „ II.	12.50	12. — do 12.50		
1 „ „ III.	11. —	11.50 do 12. —		
1 „ „ krave, klobasarice	7. — do 9. —	5.25 do 6. —		
Teleta (prigon v Lj. 4, v M. 8 glav):				
1 kg žive teže	16. — do 18.50			
Prasiči (prigon v Lj. 105 majhnih pujskov, v M. 603 glav):				
1 komad 6—8 tednov stari	250—350—	200— do 250—		
1 „ 3—4 mesce	—	300— do 500—		
1 „ 5—7	—	700— do 750—		
1 „ 8—10	—	825. — do 950—		
1 „ enoletni	—	1500— do 1750—		
1 kg žive teže, debeli	—	16.25 do 20. —		
1 „ mrvice	—	22.50 do 27.50		
Kože:				
1 komad konjake kože	—	175. — do 200. —		
1 kg goveje kože	—	15. — do 17.50		
1 „ telečje kože	—	25. — do 27.50		
11 kg prasičje kože	—	7. — do 10. —		
1 „ gonjeja manja	—	100. — do 150. —		
1 „ podplacov	—	80. — do 127. —		
Perutnina:				
1 komad, piščanec	15. — do 25. —	20. — do 45. —		
1 „ kokoš	40. — do 50. —	50. — do 67. —		
Mleko, maslo, jajca, sir:				
1 liter mleka	3. — do 3.75	3. — do 3.50		
1 „ smetane	—	12. — do 16. —		
1 kg čajnega masla	60. — do 70. —	—		
1 kg surovega masla	50. —	40. — do 44. —		
1 „ bohinjakega sira	52. —	—		
1 „ sirčka	12. —	5. — do 10. —		
1 jajce	1.75 do 2. —	1.75 do 2.25		
Žito in drugo:				
1 q pšenice	400. —	400. —		
1 „ rži	350. —	400. —		
1 „ ječmena	400. —	375. —		
1 „ ovasa	375. —	350. —		
1 „ prosa	300. —	425. —		
1 „ koruze (nove, sušene)	300. —	375. —		
1 „ ajde	300. —	450. —		
1 „ fižola, ribničar	500. —	500. — do 600. —		
1 „ fižola prepelčar	450. —	—		
1 „ krompirja	150. — do 175. —	150. — do 200. —		
Krma:				
1 q sladkega sena	100. —	60. — do 75. —		
1 „ kislega sena	75. —	—		
1 „ slame	75. —	45. — do 50. —		
Kurivo:				
1 m ³ trdih drv	160. — do 220. —	175. — do 200. —		
1 „ mokrih	120. — do 150. —	150. — do 175. —		